

Rutebiltrafikk

Etter som den biltekniske utviklingen skjøt fart og [det overordnede vegnettet](#) begynte å komme på plass lå forholdene godt til rette for en ny form for samferdsel: rutebiltrafikk. Dette førte til økt samhandling mellom by og land. Bøndene kunne sende en stadig større del av sin produksjon til markedet i byen, mens byene på sin side lettere enn før kunne levere varer og tjenester til befolkningen på bygdene. Rutene som ble startet i Dalane illustrer dette. De ble alle etablert i distriktet for å tilby frakt av personer og gods til byen – og til toget. Selskapene var nemlig svært nøye med å opplyse om at "rutene korresponderer med togene". Rutene hadde holdeplasser spredt rundt i byen før det ble etablert en felles rutebilsentral ved [Jernbanestasjonen i sentrum](#) kort tid etter frigjøringen.

Annonse for ruta Vikeså - Bjerkreim - Klungland. Dalane Tidende 1920

1908 ble et gjennombruddsår for rutebiltrafikken på landsbasis, mens den første ruta i Dalane ble etablert i 1916. Etter initiativ av Johan K. Vasbø startet Bjerkreim Automobil A/S det året rute mellom Vikeså og Klungland stasjon på [Flekkefjordbanen](#), der den korresponderte med toget. Den opprinnelige planen var å kjøre ruta til Egersund, men myndighetene¹⁾ tillot ingen konkurranse med jernbanen! Rutekjøring til Egersund ble først tillatt i 1931, men det var ikke lov å ta opp passasjerer på strekningen Klungland - Egersund. I 1942 gikk strekningen Vikeså - Bjerkreim - Klungland - Egersund unna på 1 time og 10 minutter. I byen hadde ruta holdeplass på Jernbanetorget (ved [Jernbanestasjonen i sentrum](#)).

I 1917 ble Sogndal Automobilselskap A/S stiftet. Dets formål var å drive automobilkjøring, "derunder trafikering av ruten Sogndal - Egersund". Til tross for at vegen mellom de to stedene var i dårlig forfatning ble ruta etablert. De første årene ble det drevet "enveiskjøring" på den måte at når rutebilen startet fra Sokndal ble det ringt til lensmannen i Egersund som stengte vegen for utkjøring derfra, mens det ved returen ble ringt fra Egersund til lensmannen i Sokndal som så stengte vegen for kjøring mot Egersund. Normal kjøretid på strekningen var 1 time og 15 minutter, men etter noen utbedringer ble kjøretiden redusert til 1 time. I byen hadde ruta holdeplass i [Johan Feyers gate](#), ved [Bedehuset](#). Selskapets agent, urmaker Hansen, hadde sin butikk like ved.

Sommeren 1924 startet Trond Bjunes en rute mellom Tonstad og Helleland. Heller ikke han fikk kjøre til Egersund i konkurranse med jernbanen før i 1932. I Egersund hadde ruta holdeplass på Jernbanetorget.

I slutten av 1930-åra fikk Sigurd Østrem, som i flere år hadde drevet transportvirksomhet i Helleland, utvidet konsesjonen han hadde på en rute Sokndal - Eia - Helleland til også å omfatte strekningen Helleland - Egersund. Ruta var en kombinert gods-, melke- og passasjerrute. Holdeplassen i byen var på Jernbanetorget.

I 1935 begynte Arnold Tengesdal å kjøre rute på strekningen Fjermedal (Bjerkreim Ysteri) – Tengesdal – Egersund. Turen tok en time. Holdeplass i byen var først, etter pålegg fra bystyret, i [Storgaten](#) ved Slakter Grøsfjeld. Senere ble den flyttet ut mot [Aarstadgaten](#), der den ble inntil rutebilsentralen ble etablert.

Karl Heigrestad etablerte i 1937 en gods- og melkerute mellom Hellvik og Egersund. Ruta ble snart utvidet til også å frakte passasjerer – men i første omgang kun fra Heigrestad. Igjen var det myndighetenes skjerming av [jernbanen](#) som var utslagsgivende. Ruta hadde holdeplass i [Lervika](#).

Rutebilstasjonen, 1948. Foto: Dalane Folkemuseum

Da [Eigerøy bru](#) ble åpnet i 1951 ble det startet rutebuss mellom Nordre Eigerøy og byen. Det var Christen og Martin Skadberg som da la om fra drift av [båtrute](#) til bilrute.

I 1955 kom NSB på banen med sitt busselskap og kjøpte opp flere av de små selskapene. Siden det har rutebilnæringen vært gjennom en fullstendig omstrukturering. I dag styres rutebiltrafikken til, fra og innen Egersund av Kolumbus, et fylkeskommunalt foretak som "har som oppgave å gi et best mulig kollektivtilbud med buss og båt i Rogaland". Operatør av rutene er for tiden (2013) Boreal Transport Sør AS.²⁾

1)

Amtsvegstyret

2)

Kilder: Gaute Losnegård: Norsk rutebilhistorie, Rutebilhistorisk Forening, 2007; Abram Kjell Sørdal: De første bilruter. Dalane Folkemuseums årbok nr. 15, s. 65; Harald Hamre: Egersund byhistorie, B2, s. 553; <http://www.kolumbus.no/index.php?c=8&kat=Om+Kolumbus> (hentet 12.04.2013)

© Egersund byhistoriske leksikon
<https://dalanefolkemuseum.no/leksikon/>
 PDF produsert 30.05.2026 10:04.
 Artikkelen kan brukes fritt mot kreditering.

Produsert med støtte fra:
 Dalane Folkemuseum
 Museumsveien 20, 4373 Egersund
<https://dalanefolkemuseum.no>